

Sistem Analizi ve Tasarımı

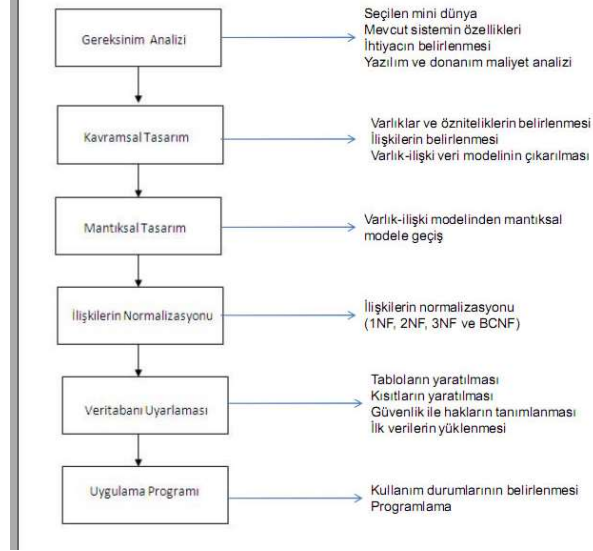
7.Ders

Göksel Biricik

Bu Derste

- Sistem Tasarımı
  - Veri Modelleme
  - Veri Yapısı ve Veri Tabanı Tasarımı

Veritabanı Tasarım Aşamaları

Varlık-İlişki Modeli

- Entity-Relationship Model
  - Kavramsal tasarımda veritabanında tutulacak verilerin daha üst seviyede gösterilmesi için
  - Kavramsal tasarım için en çok kullanılan ve en popüler model
  - Diğer modeller?
    - Sıradüzensel: Kayıt kütükleri
    - Yarı yapıli veri modeli: XML
    - Nesneye dayalı model: Kavramsal nesneler
    - Yapılanmış bellek: NoSQL, MongoDB, AllegroGraph, ...

Varlık-İlişki Sembolleri

Varlık

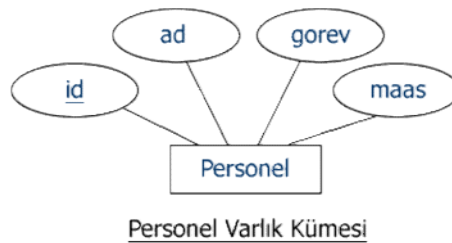
- Modelin en temel üyesidir.
- Var olan ve benzerlerinden ayırt edilebilen her şey varlıktır.
  - Ör: Kitap, öğrenci, araba birer varlıktır.
- Modelin içerisinde varlık kümesi dikdörtgen ile gösterilir.
- Veritabanı olarak düşünülürse her bir tablo bir varlık kümesidir.

Nitelik

- Varlıkların her bir özelliği bir nitelik olarak ifade edilir.
  - Ör: öğrenci adı ve numarası öğrenci varlığının nitelikleridir.
- Modelin içerisinde nitelikler oval ile gösterilir ve içerisine niteliğin ismi yazılır.
- Veritabanı olarak düşünülürse tablonun her bir sütunu bir niteliği gösterir.

Anahtar Nitelik

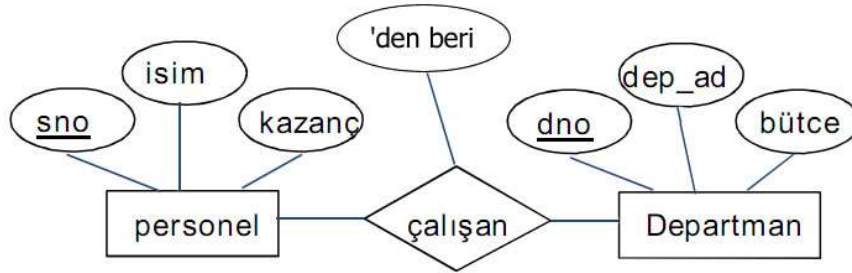
- Bir niteliğin değeri her bir varlık için farklıysa bu nitelik anahtar nitelik olarak belirlenir.
- Şemada niteliğin altı çizilerek gösterilir.

İlişki

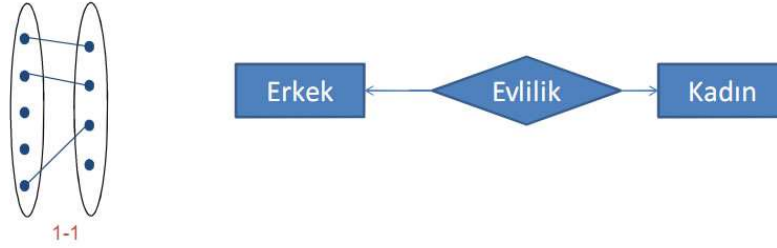
- Farklı varlıklar arasındaki ilişkileri ifade eder.
  - Ör: öğrenci ve dersler ayrı varlık kümeleridir ama öğrenciler ders almak zorunda olduğu için iki varlık arasında ders alma ilişkisi vardır.
- Model içerisinde ilişkiler baklava dilimi ile gösterilir ve içerisine ilişkinin adı yazılır.
- Tablolar arasında kullanılan ilişkiler 1-1, 1-n, n-1, n-m ile gösterilir.

Varlık-İlişki Örneği

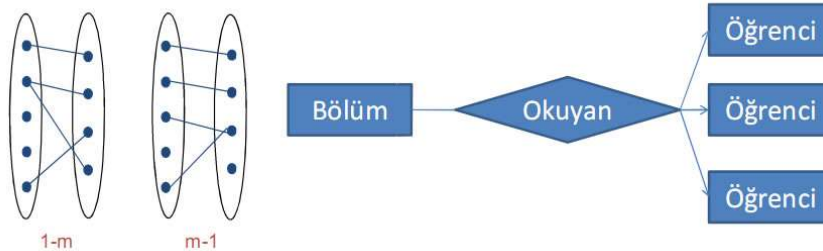
İlişki Tipleri – Birebir İlişki

- **Bire-bir ilişki** : Herhangi bir varlık kümesindeki her varlık diğer varlık kümesinin en çok bir varlığı ile ilintilidir.

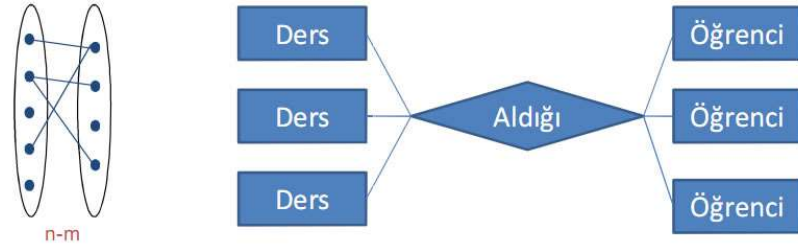
İlişki Tipleri – Bire-çok ilişki

- **Bire-çok ilişki** : İlk kümedeki her varlık diğer kümenin en çok bir varlığına ilintidir.

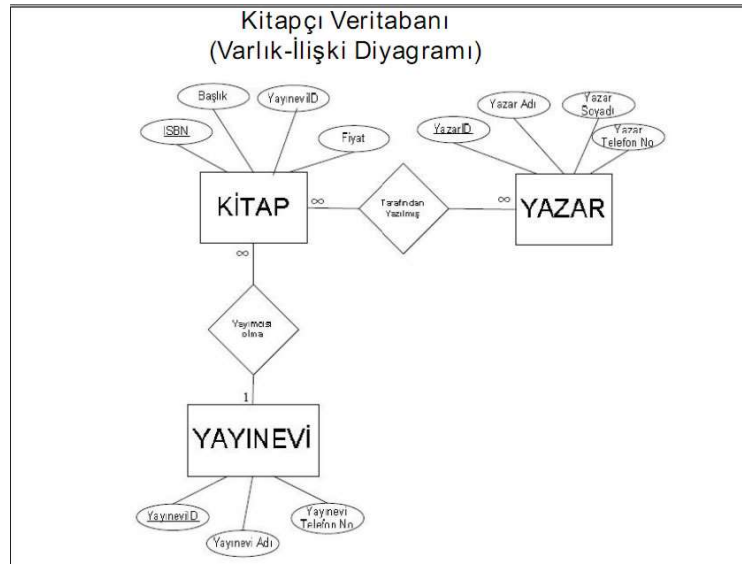
İlişki Tipleri – Çoka-çok İlişki

- **Çoka-çok ilişki** : Bir ilişkide herhangi bir kümede bulunan varlıklardan herbiri diğer kümede bulunan birçok varlıkla ilintilidir.

Birincil anahtarları A ve B tablolarının yabancı anahtarlarından oluşan, bağlantı tablosu diye adlandırılan üçüncü bir tablo tanımlayarak oluşturulur.

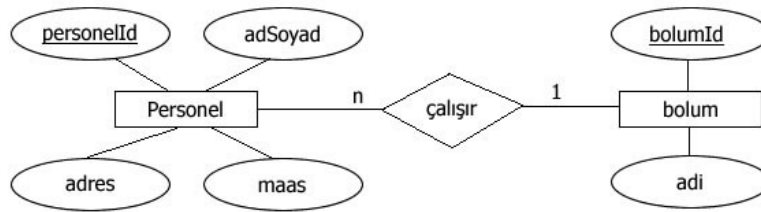
Örnek Varlık-İlişki Diyagramı

Veri Modelinin Gerçeklenmesi

- Varlık kümeleri tablolara dönüştürülür.
- Nitelikler tablonun sütunlarına dönüştürülür.
- Modelde oluşturulan ilişkilerin durumuna göre tabloların ilişkileri ve doğal olarak da anahtar sütunları belirlenir.
- 1-1 ilişkide bir varlık kümesinin birincil anahtarı diğer varlık kümesinin yabancı anahtarı olarak belirlenir. Hangisinin birincil hangisinin yabancı anahtar olacağına tablonun içereceği bilgilere göre karar verilir.
- 1-n ilişkisinin n tarafındaki tabloya 1 tarafından tablonun birincil anahtar sütunu yabancı anahtar olarak eklenir.

Örnek

Primary Key

Foreign Key

Personel (personelId, adSoyad, adres, maas, bolumId)

Bolum (bolumId, adi)

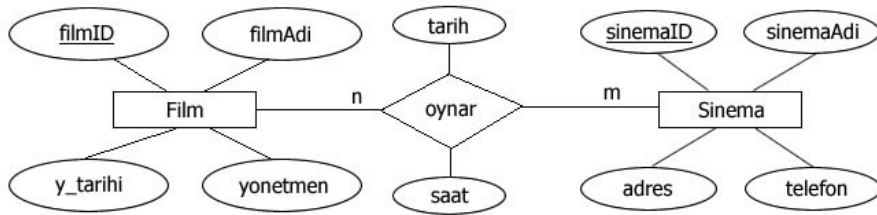
Primary Key

Çoka-Çok İlişkilerin Gerçeklenmesi

- Varlık kümeleri tablolara dönüştürülür.
- Oluşturulan ilişki isminde tablo oluşturulur.
- Nitelikler tabloların sütunlarına dönüştürülür.
Tanımlayıcı nitelikler ilişkiden oluşturulan tabloya sütun olarak eklenir.
- İlişkiyi oluşturan tabloların birincil anahtarları ilişkiyi oluşturan tabloya yabancı anahtar olarak eklenir.
- İlişkiden oluşturulan tablonun birincil anahtarı oluşturulan yabancı anahtarların birleşiminden oluşur. Eğer, bu şekilde oluşturulan birincil anahtar ihtiyaçlara cevap vermiyorsa yeni bir sütun eklenerek birincil anahtar yapılır.

Örnek

Film (filmID, filmAdi, y_tarihi, yönetmen)

Sinema (sinemaID, sinemaAdi, adres, telefon)

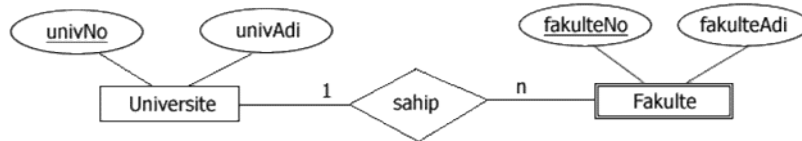
Oynar (oynarID, filmID, sinemaID, tarih, saat)

Zayıf Varlık Kümeleri

- Mevcutluğu diğer varlık türüne bağlı olan varlık türüdür.
- Eğer bir varlık kümesinin niteliklerinin tümü alınsa bile bir anahtar oluşturmuyorsa buna zayıf varlık kümesi denir.
- Ör: Üniversite-fakülte ilişkisinde, bir fakülte üniversite olmadan olamayacağı için ve aynı fakülte isminde başka üniversitelerde fakülte olabileceği için fakülte varlık kümesi zayıf varlık kümesidir.

Zayıf Varlık Kümelerinin Gerçeklenmesi

Universite (univNo, univAdi)

Fakulte (univNo, fakulteNo, fakulteAdi)

Zayıf varlık kümeleri
çift çizgili dikdörtgen
ile gösterilir.

Gelecek Ders

- Kodlama Teknikleri
- Yazılım Kalitesi
- Test Teknikleri
- Yeni Sisteme Geçiş
- Bakım